

Pogled s podnožja Kolovrata prema bastionima obrane Tolminskog mostobrana – Mengorama i Cvetju – mjestima gdje se borila zagrebačka IV/53. pješačke pukovnije (iz zbirke dokumentacije »Udruga 1914-1918.« iz Zagreba).

ranja snaga, bitka je nastavljena 17. studenoga. Talijanska artiljerija i zrakoplovstvo cijeli su dan bombardirali i djelovali po Gorici te području oko Oslavije, Podgore i Svetog Mihaela. Vode se snažne borbe do 29. studenoga, ali opet bez značajnijeg uspjeha za napadače.

Lijevo krilo talijanske 2. vojske bezuspješno je napadalo i Tolminski mostobran i područje južno od Krna, ali nije ostvaren postavljeni cilj – osvajanje Goričkog mostobrana. Neznatan dobitak područja kod Oslavije, Podgore, San Martina i na padinama Svetog Mihaela nije bio adekvatan pretrpljenim gubicima od 7 498 poginulih, 33 956 ranjenih i 7 513 nestalih Talijana. Gubici austro-ugarske vojske bili su također veliki: 3 895 poginulih, 16 444 ranjenih i 5 052 nestalih vojnika. U ovoj bitci iskazali su se pripadnici dalmatinske 37. domobranske pješačke pukovnije kod Oslavije kada su u teškim borbama od 20. do 24. studenog sačuvali svoje položaje i usput zarobili 500 Talijana.

U posljednje dvije bitke ukupni gubici 5. vojske iznosili su 13 738 mrtvih, 46 625 ranjenih, 13 794 nestalih ili zarobljenih i 20 646 oboljelih vojnika, što znači da je 94 803 vojnika bilo trajno ili privremeno izbačeno iz borbe. O intenzitetu operacija najbolje govori podatak da su u III. i IV. sočanskoj bitci austro-ugarske snage utrošile oko 37 000 000 puščanih naboja, 110 000 granata srednjeg i velikog kalibra, 596 000 granata malog kalibra, 16 000 mina i 76 000 ručnih granata.

V. sočanska bitka (11-16. ožujka 1916)

Opći razvoj događaja na ostalim bojištima već je bacio svoje sjene i na Jugozapadno bojište. Srbija je bila pobijedena krajem 1915, a 25. siječnja 1916. kapitulirala je i Crna Gora. Na istoku je Središnjim silama pripala gotovo cijela Poljska, a na zapadu je nakon užasnih iscrpljujućih jesenskih bitaka vladalo zatišje pred buru, jer je njemački načelnik Glavnog stožera general Falkenhayn već započeo s pripremama za krvave borbe kod Verduna.

Opća vojno-politička situacija i obveze prema saveznicima navele su talijansko Vrhovno zapovjedništvo da pokrene ofenzivu sredinom ožujka bez obzira na nepovoljne vremenske uvjete. Cilj im je vezati austro-ugarske snage i spriječiti njihovo upućivanje na druga ratišta, čime bi se posredno rasteretila francuska vojska kod Verduna. Za

Vojno groblje u Solkanu na kojem su sahranjeni brojni Dalmatinci do pada Gorice u VI. sočanskoj bitci (iz zbirke dokumentacije »Udruga 1914-1918.« iz Zagreba).

ofenzivu nije bio izrađen jedinstven plan, već je izbor operativnih ciljeva prepušten zapovjednicima vojski, kojima je težišni cilj bio osvajanje Goričkog (3. vojska) i Tolminskog mostobrana (2. vojska). Prema 100 bojni i 467 artiljerijskih cijevi svih kalibara austro-ugarske 5. vojske, čija je zona obrane ustrojem 10. vojske sužena na područje od Avča na sjeveru do mora, stajalo je 186 bojni i 254 artiljerijske bitnice talijanske 3. vojske i II. korpusa 2. vojske. Bitka je počela artiljerijskom pripremom koja je dva dana rušila austro-ugarske položaje i prilazne komunikacije. Talijanske snage krenule su u napad 13. ožujka. Zbog

travnja do 10. svibnja posada planinskog kompleksa Rombon kod Boveca vodi teške borbe na Čukli (k. 1766), koju je među ostalim činila i mostarska BH 4. pukovnija. Talijani je uspijevaju osvojiti, a gubici Bošnjaka iznosili su oko 250 ljudi, od kojih je 120 zarobljeno. Talijanski gubici iznose 18 časnika i 516 vojnika.

VI. sočanska bitka – Bitkaza Goricu (4-16. kolovoza 1916)

Nakon V. sočanske bitke, u prvoj polovici 1916. austro-ugarsko Vrhovno zapovjedništvo započelo je s vrlo složenim planinskim operacijama

nepovoljnih vremenskih prilika na gornjem toku rijeke Soče, glavni teret napada pao je na 3. vojsku. Borbe su se opet razvile na ranije poznatim žarištima: na Goričkom mostobranu i na visoravni Doberdob kod Svetog Mihaela.

Na sjevernom dijelu Tolminskog mostobrana od 16. ožujka 1916. redaju se napadi na talijanske položaje na južnim obroncima Mrzlog vrha i Vodela, kao i na Mengorama gdje se nalazi zagrebačka IV. bojna 53. pukovnije. Tijekom 26. ožujka 1916. dvije dalmatinske bojne 37. domobranske pukovnije osvajaju talijanske položaje na hrptu Grojna kod Goričkog mostobrana. Tom su prilikom zarobile 24 časnika i 632 vojnika talijanske 11. divizije.

Budući da nisu postigli planirane ciljeve, Talijani su obustavili napade 16. ožujka.

Ali se borbe nastavljaju na sjevernom odsjeku bojišta. Od kraja

u Južnom Tirolu – Južnotirolska ofenziva. Strategija je bila da se prodorom iz Južnog Tirola u Venetsku nizinu odsijeku talijanske snage na Soči. Planirani uspjeh operacije sigurno bi bitno utjecao na daljnji tijek zbivanja na cijelom bojištu. Ofenziva je uz brojne probleme započela 15. svibnja i uspješno se razvijala do kraja mjeseca. Međutim neočekivani uspjeh Brusilovljeve ofenzive na Istočnom bojištu prisilio je generala Conrada da sve raspoložive snage, a posebice teško i srednje topništvo, početkom lipnja hitno prebaci na istok. Zbog nedostatka snaga za daljnu provedbu ofenziva je obustavljena 17. lipnja. Talijani su htjeli iskoristiti ruski uspjeh na Istočnom bojištu radi smanjenja austro-ugarskih snaga na Jugozapadnom bojištu, ali i intenzivne pripreme Antante za veliku ofenzivu na Zapadnom bojištu. Stoga krajem lipnja prebacuju